

**ЯРОСЛАВ ВОЛОДИМИРОВИЧ ГАНІТКЕВИЧ – ВИДАТНИЙ
УКРАЇНСЬКИЙ ВЧЕНИЙ, ІСТОРИК МЕДИЦИНИ**
До 95-річчя від дня народження

Ярослав Володимирович Ганіткевич народився 9 липня 1929 р. в м. Радехів Львівської області в релігійній родині. Дитинство та шкільні роки співпали із буремними подіями на теренах Західної України: свавілля польського режиму, прихід у 1939 р. Червоної армії з наступною депортацією в Сибір українців у 1940-1941 рр.; німецькою окупацією, визвольними змаганнями українського народу. Після закінчення середньої школи у 1946 р. Ярослав Ганіткевич вступив на медичний факультет Львівського медичного інституту. В інституті зацікавився фізіологією і з II курсу почав працювати в гуртку кафедри фізіології. Після завершення навчання у 1951 р. отримав диплом лікаря і почав працювати у Радехівському районі шкільним лікарем та лікарем-невропатологом. В цьому ж році пощастило вступити до аспірантури на кафедру нормальної фізіології, якою керував проф. А.М. Воробйов. На другий рік аспірантури Ярослав Ганіткевич виконував обов'язки лекційного асистента, що дозволило швидко опанувати

особливості фізіології. Науковим керівником дисертації був проф. Я.П. Склярів.

З травня 1955 р. Я.В. Ганіткевич захистив кандидатську дисертацію на тему «Влияние потерь и задержки желчи на процессы возбуждения и торможения коры головного мозга». Текст дисертації написав українською мовою. На початку 1956 р. влаштувався на посаду асистента кафедри нормальної фізіології Станіславського (Івано-Франківського) медичного інституту. У 1959 р. його обрано на посаду доцента кафедри, а в 1960 р. він отримав учене звання доцента. За підтримки ректора інституту доцент Я.В.Ганіткевич працював над докторською дисертацією і в 1968 р. захистив докторську дисертацію на тему «Желчь и деятельность нервной системы».

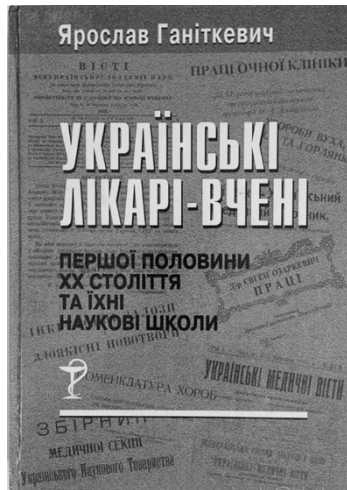
В 1970 р. у Чернівецькому університеті. Я.В. Ганіткевич був обраний професором та завідувачем кафедри фізіології людини та тварин біологічного факультету. Співпраця з представниками інших університетських кафедр розширили лікарський світогляд вченого. Проф. Я.В. Ганіткевич почав досліджувати вплив поверхневоактивних речовин на організм людини. Тематика досліджень була схвалена Науковими Радами МВССО УРСР. Він став членом Наукової ради при МВССО УРСР, Наукової ради «Біологічні мембрани» АН СРСР, Екологічної секції Національного комітету СРСР із поверхневоактивних речовин. У 1975 р. Я.В. Ганіткевич прилучився до організації і проведення Всесоюзного симпозіуму з проблем фізіологічної ролі поверхневоактивних речовин. У 1981 р. проф. Я.В. Ганіткевич не брав участі в конкурсі на завідування кафедрою фізіології і повернувся до Львова. Працював провідним науковим співпрацівником Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР (1981-1984), старшим науковим співпрацівником, завідувачем лабораторії Львівського відділення Інституту геології і геохімії АН УРСР (1984-1986), провідним науковим співпрацівником Львівського відділення Інституту фізичної хімії АН УРСР (1986-1989),

завідувачем лабораторії жовчокам'яної хвороби Львівського медичного інституту (1989-1999).

В часи національного відродження проф. Я.В. Ганіткевич став одним із ініціаторів відновлення Наукового товариства імені Шевченка. Був обраний першим головою Лікарської комісії НТП, відновив видання лікарського збірника НТШ.

За ініціативою проф. Я.В. Ганіткевича проведена конференція, присвячена 130-річчю від дня народження лікаря Євгена Озаркевича. У 1991 р. вийшов з друку 1-й том повної серії Лікарського збірника. Упродовж 1993 р. було здано до друку біобібліографічний довідник «Українські лікарі» (кн. 1), який був переданий в Лікарську комісію архіваром і директором бібліотеки УЛТПА в Чикаго, доктором Павлом Пундієм. Довідник вийшов у світ в 1994 р. В українській історії це була перша спроба дати всебічну характеристику життя фахової, політичної, громадської, мистецької та меценатської діяльності понад 400 українських лікарів. Вагомим внеском в історію української медицини стала книга Я.В. Ганіткевича «Українські лікарі-вчені першої половини ХХ століття та їхні наукові школи» (2002).

У 2003 р. за праці з історії української медицини проф. Я.В. Ганіткевичу було присвоєно звання Лауреата премії імені Івана Огієнка. Він організував і очолив львівський осередок Всеукраїнського товариства Івана Огієнка. У 2003 р. Президент України Л.Д. Кучма призначив проф. Я.В. Ганіткевичу державну стипендію. Через 2 роки (2004) вийшла з друку книга вченого «Історія української медицини в датах та іменах». Був підготовлений університетський курс історії медицини та перший в Україні підручник «Історія медицини» (2004).

Проф. Я.В. Ганіткевич виступив з ініціативою створення Всеукраїнської асоціації істориків медицини, увійшов до складу президії цієї організації.

У 2004 р. Я.В. Ганіткевич став членом Міжнародного товариства істориків медицини (ISHM). У 2005 р. він підготував і опублікував навчальний посібник «Фізіологія травлення в запитаннях і відповідях». У 2008 р. проф. Я.В. Ганіткевич та доктор Павло Пундій опублікували третю книгу біобібліографічного довідника «Українські лікарі», в якому розповідається про 1170 лікарів та студентів медицини – учасників національно-визвольної боротьби, українського державотворення, репресованих та реабілітованих лікарів різної національності.

Науковий доробок професора Ганіткевича становить понад 500 праць, тому числі 16 монографій та 8 брошур. В різні роки видано понад 20 матеріалів календаря української медицини.

Під керівництвом Ярослава Володимировича захищено 7 кандидатських дисертацій. Матеріали про проф. Я.В. Ганіткевича видані окремою книжкою «Лікарський збірник». – Нова серія, 2009. – Т. 17.

22 січня 2021 року Я.В. Ганіткевич нагороджений орденом «За заслуги» III ст. Свій Ювілей професор зустрічає невтомною працею на ниві служіння Україні.

МІЦНОГО ЗДОРОВ'Я НА ДОВГІ ТА БЛАГІ ЛІТА!

ЛІТЕРАТУРА

1. Віленський Ю. Ганіткевича висунуто на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки / Ю. Віленський // Ваше здоров'я, 2009. – 26 червня.
2. Віленський Юрій. Українська Іліада Ярослава Ганіткевича / Юрій Віленський // Ваше здоров'я. – 2006. – №26 (853).
3. Ганіткевич Ярослав. Історія української медицини в датах та іменах / Ярослав Ганіткевич. – Львів: 2004. – 368 с. – Зі змісту: [Ганіткевич Ярослав]. – С. 12, 53, 130, 153, 168, 171, 181, 184, 186, 187, 189, 196, 200, 201, 208, 304.
4. Ганіткевич Я. Українські лікарі. Кн. 3. Учасники національно-визвольної боротьби й українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України: біобібліогр. довід. / Я. Ганіткевич, П. Пундій; наук. ред. Л. Пиріг. – Львів, 2008. – 428 с. – Зі змісту: [Ганіткевич Ярослав]. – С. 7, 10, 18, 38, 44-46, 49, 51, 65, 69, 70, 72, 79, 83, 85, 95, 104, 108, 112, 117, 122, 136, 157, 160, 174, 183, 186, 191, 193, 195, 200, 213, 221.
5. Гоцко-Ней Любов-Ірина. Українське лікарське товариство у Львові 1910-1939-1990-2010 рр. / Любов-Ірина Гоцко-Ней. – Львів: Афіша, 2010. – 272 с. – Зі змісту: [Ганіткевич Ярослав]. – С.7-9, 27, 36, 117-119.
6. Львівський державний медичний інститут: зб. пр./ за ред. М. Павловського, І. Доценко, Л. Петрух. – Львів: Словник, 1994. – 328 с. – Зі змісту: [Ганіткевич Ярослав]. – С. 25, 26, 62.
7. Павловський М.П. Ганіткевич Ярослав Володимирович // ЕСУ. – 2006. – Т.5. – С. 373-374.
8. Павловський М. Ганіткевич Ярослав Володимирович / М. Павловський, О. Луцик // Зіменковський Б.С. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784–2006 / Б.С. Зіменковський, М.Р. Гжегоцький, О.Д. Луцик. – Львів: Наутілус, 2006. – С.53-54.
9. Павловський М. Ганіткевич Ярослав Володимирович / М. Павловський, О. Луцик // Зіменковський Б.С. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784–2009 / Б.С. Зіменковський, М.Р. Гжегоцький, О.Д. Луцик. – Львів: Наутілус, 2009. – С. 64-65.
10. Пундій Павло. Вітання визначному лікареві, історика медицини – Я. Ганіткевичу / Павло Пундій // Свобода (Нью-Йорк). – 2004. – 10 вересня.
11. Пундій Павло. Українські лікарі. Кн. 2. Лікарі діаспори та їх діяльність для рідного краю: біобібліогр. довід. / Павло Пундій / гол. ред. Ярослав Ганіткевич. – Львів-Чикаго: НТШ у Львові, 1996. – 448 с. – Зі змісту: [Ганіткевич Ярослав]. – С. 13, 403.
12. Служинська Зиновія. Науковець, педагог, громадянин. До 85-річчя від дня народження та 65-річчя науково-педагогічної діяльності професора Ярослава Ганіткевича / Зиновія Служинська, Василь Дяків // Народне здоров'я. – 2014. – №7-8 (304-305). – 25 липня. – С. 5-7.
13. Служинська Зиновія / Ярослав Ганіткевич – науковець, педагог, громадянин / Зиновія Служинська, Василь Дяків // Лікарський збірник. – Т. XVII. Ганіткевич Ярослав. Вибрані праці. – Львів: НТШ. – 2009. – С. 9-21.
14. Томашевський Я.І. Ярослав Володимирович Ганіткевич. До 85-річчя від дня народження / Я.І. Томашевський, Ю.М. Панишко, О.І. Бумбар // Феномен людини. Здоровий спосіб життя [текст]: зб. наук. праць. – Львів, 2014. – №29(95). – С. 41-43.
15. Ціборовський О.М. Ганіткевич Ярослав Володимирович (до 80-річчя від дня народження) / О.М. Ціборовський // Україна. Здоров'я нації. – 2009. – №3 (11). – С. 150-151.
16. Ярослав Ганіткевич – лауреат премії ім. Івана Огієнка // Вісник НТШ. – 2005. – Ч. 33. – С. 33.
17. Ярославу Ганіткевичу – 75 // Інформаційний вісник Академії наук вищої школи України. – 2004. – №4 (42). – С. 71-74.